

25.11.2021

Perustiedot	
Hankkeen (HE /asetus/strategia) nimi suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi	HE laiksi keskeisten viranomaisten yhteistoiminnasta laajamittaisissa yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisissä kyberturvallisuuden häiriötilanteissa
Toimielimen/strategian tyyppi	-
VAHVA-numero	VN/30823/2021
Hankeikkuna-tunniste	LVM071:00/2021

Aikataulu			
Hankkeen asettamispäivä	7.12.2021		
Hankkeen toimikausi	7.12.2021 – 31.05.2023		
Etapit	<i>suunnitteilla</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Arvio aikataulusta</i>
		Hanke alkaa	12/2021
Sisäinen arviomuistio		01/2022	
Esivalmistelu ja johtopäätökset		-	
Kuulemistilaisuudet		02 - 04/2022	
Luonnos taustasta (johdanto, nykytila, valmistelu)		03/2022	
Pykäläluonnokset ja säädösperustelut		04/2022	
Luonnos vaikutusten arvioinneista		04/2022	
Luonnos säätämisyjärjestyksestä		04/2022	
HE/asetus-luonnoksen johtoryhmäkäsittely ennen lausuntokierrosta		05/2022	
<i>käynnissä</i>	HE/asetusluonnoksen kääntäminen ruotsiksi	05/2022	
	HE/asetus -luonnos lausuntokierroksella	05 - 07/2022	
	Lausuntoyhteenveto/tiivistelmä	07/2022	
	Laintarkastus	07/2022	
	Laintarkastuksen esittämät muutokset tehty	08/2022	
	Säädösluonnoksen viimeistely (ruotsinnoksen tarkastus, pykälien ja tekstien tekniset tarkastukset)	08/2022	
	Osaston johtoryhmän puolto	08/2022	
	Virkamiesjohtoryhmä	08/2022	
	Ministerin hyväksyntä	09/2022	
	Ministryryhmä	-	
Raha-asiainvaliokuntakäsittely	(09/2022)		
Valtioneuvoston yleisistunto	09/2022		

<i>päättynyt</i>	Eduskuntakäsittely alkaa	09/2022
	TP vahvistaa lain	12/2022
	Lain/asetuksen voimaantulo	01/2023

Kuvaus	
Asiasanat	Kyberturvallisuus, viranomaisyhteistyö
Tavoitteet	<p>Tavoitteena on laatia kyberturvallisuuden parissa toimiville keskeisimmille viranomaisille yhtenäinen säädöspohja laajamittaisten yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisten kyberturvallisuuden häiriötilanteiden varalle. Uusi lainsäädäntö luo viranomaisille vahvan lakiin perustuvan pohjan tehokkaalle operatiiviselle toiminnalle ja selkeyttää samalla viranomaisten keskinäistä vastuunjakoa ja johtovastuun määräytymistä. Tässä kohdin valmistelua on vielä avoinna se, toteutetaanko tavoitteet kokonaan uudella lailla vai esimerkiksi sähköisen viestinnän palveluista annettuun lakiin tehtävin muutoksin.</p> <p>Tällä hetkellä viranomaisten vastuut ja toimivaltuudet ovat jäsentymättömiä ja kunkin viranomaisen tehtävistä mahdollisissa kyberturvallisuuden häiriötilanteissa säädetään yksittäistä hallinnonala koskevassa lainsäädännössä. Uudessa sääntelyssä luodaan keskeisille viranomaisille selkeät toimintamallit muun muassa virka-apuprosesseille, tiedon luovuttamiselle, tiedon käyttöoikeuksille ja johtovastuille laajamittaisissa kyberturvallisuuden häiriötilanteissa.</p> <p>Tavoitteena on ensisijaisesti tehostaa liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan, sisäministeriön hallinnonalan ja puolustusministeriön hallinnonalan toimijoiden operatiivista toimintaa ja yhteistyötä laajamittaisissa kyberturvallisuuden häiriötilanteissa. Lisäksi yhteistyötä tehostetaan verkko- ja tietoturvadirektiivin (NIS) soveltamisalaan kuuluvien toimialojen ja näiden sektoreiden valvovien viranomaisten kanssa. Verkko- ja tietoturvadirektiivin keskiössä ovat energia, liikenne, finanssiala, terveydenhuolto, juomaveden jakelu sekä digitaalinen infrastruktuuri ja eräät muut digitaaliset palvelut. NIS-<i>viranomaisia</i> ovat Kyberturvallisuuskeskus, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Energiavirasto, Finanssivalvonta, maa- ja metsätalousministeriö & ELY-keskukset sekä Valvira.</p> <p>Säädöshankkeen aikana seurataan käynnissä olevien EU:n lainsäädäntöhankkeiden (mm. NIS-direktiivin päivittäminen ja CER-direktiivi) etenemistä.</p>

	<p>Edellä mainitut keskeiset tahot voisivat uuden lainsäädännön nojalla perustaa muun muassa laajamittaisia kyberturvallisuuden häiriötilanteita koskevan yhteistyöryhmän, jossa hyödynnetään eri tahojen erikoisosaamista. Tarvittaessa lainsäädännön piiriin kuuluvat viranomaiset voisivat uuden sääntelyn myötä hyödyntää toistensa välineistöä, tiloja ja henkilöstöä.</p> <p>Laadittavassa lainsäädännössä ja tehostetussa toimintamallissa hyödynnetään soveltuvin osin kokemuksia vuosikymmeniä kestäneestä yhteistyöstä poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen välillä.</p>
Nykytilanne tai lähtökohdat	<p>Hankkeella pannaan täytäntöön valtioneuvoston periaatepäätöksessä tietoturvan ja tietosuojan parantamiseksi yhteiskunnan kriittisillä toimialoilla asetettu toimenpide yhtenäisen säädöspohjan luomiseksi keskeisten viranomaisten yhteistoiminnalle laajamittaisissa yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisissä kyberturvallisuuden häiriötilanteissa.</p> <p>Suomessa vastuu kyberturvallisuudesta erilaisissa kyberturvallisuuden häiriötilanteissa on jakautunut useiden viranomaisten kesken. Valtioneuvoston periaatepäätöksessä tietoturvan kehittämiseksi samoin kuin Suomen kyberturvallisuusstrategiassa todetaan, että kybertoimintaympäristöön kohdistuvien häiriötilanteiden johtamista ja yhteistyötä tulee kehittää kyberturvallisuustoimijoiden kesken. On ensiarvoisen tärkeää, että kyberturvallisuudesta huolehtivat viranomaiset ovat yhteistyössä silloin, kun niiden tehtävät sitä edellyttävät. Viranomaisyhteistyön tarve ilmenee esimerkiksi rikosten selvittämistä koskevassa yhteistyössä.</p> <p>Viranomaisten välisestä yhteistyöstä on säädettävä lailla aina, jos kyse on virka-avusta, jolla puututaan yksittäisten oikeussubjektien perustuslailla suojattuihin oikeuksiin tai kyse on perustuslaissa tarkoitetusta julkisen vallan käytöstä. Myös viranomaisyhteistyöhön liittyvä tietojen vaihto saattaa edellyttää laintasoista sääntelyä. Jos viranomaisyhteistyötä varten perustetaan päätösvaltaa käyttävä yhteistyöelin, on tästäkin säädettävä laissa. Viranomaisyhteistyöstä voi olla tarkoituksenmukaista säätää myös siinä tapauksessa, ettei se olisi oikeudellisesti välttämätöntä.</p>
Vaikutukset ja hyödyt	Lain tasoiset säännökset keskeisten viranomaisten yhteistoiminnasta laajamittaisissa yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisissä kyberturvallisuuden häiriötilanteissa korostavat yhteistyön merkitystä siihen osallistuville

	viranomaisille ja ohjaavat toimintaa järjestäytyneisiin muotoihin. Viranomaisten välisen yhteistyön tehostamista on pidetty keskeisenä keinona kyberturvallisuuden parantamiseksi. Lainsäädännöllä pystytään myös selkeyttämään viranomaisten välistä vastuunjakoja ja johtovastuuta laajamittaisissa kyberturvallisuuden häiriötilanteissa.
Tiivistelmä	Luodaan säädöspohja keskeisten viranomaisten yhteistoiminnalle laajamittaisissa yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisissä kyberturvallisuuden häiriötilanteissa. Uudessa sääntelyssä luodaan selkeät toimintamallit mm. virka-apuprosesseille, tiedon luovuttamiselle, tiedon käyttöoikeuksille ja johtovastuille näissä kyberhäiriötilanteissa.
Tilannekuvaus	Suomessa vastuu kyberturvallisuudesta erilaisissa kyberhäiriötilanteissa on jakautunut useiden viranomaisten kesken. Tavallisesti sektoriviranomaiset vastaavat muun valvonnan ohella myös oman sektorinsa kyberturvallisuuden ja tietoturvan valvonnasta. Sektorikohtaisesta vastuusta huolimatta useat kyberturvallisuutta koskevat toimenpiteet edellyttävät eri viranomaisten yhteistyötä. Kyberturvallisuuden merkityksen korostuessa viranomaisten väliselle yhteistyölle kyberhäiriötilanteissa tarvitaan selkeämmät ja tehokkaammat yhteistoimintamallit.
Säädösluonnoksen mahdollinen notifiointi EU-komissiolle	-

Yhteydet		
Suhde hallitusohjelmaan; toimenpidealue	<i>Kestävän talouden Suomi</i>	
	<i>Hiilineutraali ja luonnonmonimuotoisuuden turvaava Suomi</i>	
	<i>Suomi kokoaan suurempi maailmalla</i>	
	<i>Turvallinen oikeusvaltio Suomi</i>	x
	<i>Elinvoimainen Suomi</i>	
	<i>Luottamuksen ja tasa-arvoisten työmarkkinoiden Suomi</i>	
	<i>Oikeudenmukainen, osallistava ja mukaan ottava Suomi</i>	
	<i>Osaamisen, sivistyksen ja innovaatioiden Suomi</i>	
	<i>Muu hallinnonalan keskeinen lainvalmisteluhanke</i>	
HE/asetus ei liity hallitusohjelmaan	-	

Ylätason hanke (Hankeikkuna-tunnus)	LVM073:00/2020 Tietoturvan ja tietosuojan parantaminen yhteiskunnan kriittisillä toimialoilla
Hanke liittyy lainsäädäntöön	X
Hanke liittyy talousarvioon	-

Käsittely	
Kiireellinen	X
Budjettilaki	X (mahdollisesti)
KUTHANEK- Kuntatalouden ja hallinnon neuvottelukunta	-
Lainsäädännön arviointineuvosto	
Oikeuskanslerinviraston tarkastus	
Hallituksen esityksen numero	(VNK istuntoyksikkö täyttää Hankeikkunassa)
Eduskunnan vastauksen numero	(Ministeriön kirjaamo täyttää Hankeikkunassa)
Säädösnumero	(valmistelija täyttää Hankeikkunassa)

Henkilöt ja työryhmät			
Vastuuhenkilö (Hankeikkunassa)	TIO / Nina Hyvärinen		
Yhteyshenkilö (Hankeikkunassa)	TIO / Nina Hyvärinen, Erica Karppinen		
Työryhmät	<i>Nimi</i>	<i>Toimikausi</i>	<i>Jäsenet</i>
	LVM sisäinen valmisteluryhmä	12/2021-05/2023	TIO (Hyvärinen, Karppinen), KOO
	Hallinnonalojen työryhmä	01/2022-03/2023	LVM, PLM, SM, UM, VM, kyberturvallisuusjohtaja

Mahdolliset selvitykset (vaikutusarviointi, oikeudellinen analyysi, ym.)	
Sisäinen selvitys (LVM/virasto)	-
Ulkoinen selvitys (akateeminen, konsultit, VNTEAS, ym.)	-

Taloustiedot	
Budjetti (€)	-
Työmääräarvio (htv)	-
Rahoitusmomentti	-

Linkit	
Linkin nimi ja www-osoite hankeikkunalinkki, selvitykset, tutkimukset, EU- ja kv-materiaali, muuta	

Vastuuvirkamiehet	
Vastuuyksikkö	TTU
Vastuullinen yksikön päällikkö	Mari Starck
Vastuuvirkamies	Nina Hyvärinen
Tukivirkamies	Erica Karppinen

Säädöksen tekninen valmistelija	Heidi Malinen
---------------------------------	---------------

Viestintä	
Viestintä ja vuorovaikutus	Lausuntokierros ja tiedotteet

Sidosryhmätoiminta	
Asianosaisten kuuleminen	Työryhmä, lausuntokierros, erilliset keskeisille turvallisuusviranomaisille ja NIS-sektoriviranomaisille suunnatut kuulemiset
Muu vuorovaikutus	

Jälkiarviointi	
Arvioinnin alustava toteuttamisajankohta	
Jälkiarviointia ei toteuteta	

Muuta	
Raportointi	
Huomautuksia	
Päivämäärä	7.12.2021

Säädöshankepäätöksen käsittely	
Osaston johtoryhmän puolto	26.11.2021
Virkamiesjohtoryhmän puolto	x.12.2021
Ministerin johtoryhmän hyväksyntä	x.12.2021